

Petnajst let po odkritju Hude jame – izjave

Ob spominu na 3. marec 2009, ko so delavci odstranili 11. pregrado v rovu sv. Barbare, se moramo spomniti, da je Slovenija dežela zakritih strahot.

Usoda žrtev iz Hude jame je v nekaterih pogledih še bolj strašna od usode tistih, ki so jih izmučene ustrelili ter pahnili v kraška brezna. Podrobnosti pokola 1.416 žrtev v Hudi jami nikoli ne bomo poznali. Gotovo je, da so nekatere žrtve ustrelili, druge pa so v rudniški rov sv. Barbare še žive zazidali.

Biti zazidan za več kot 400 m³ betonskih pregrad v popolni temi rudnika ...

Biti zazidan več kot 400 metrov globoko v osrčju gore, umirati obstreljen v kupu trupel v temi, umirati morda od zadušitve ali dehidracije ...

Ta strahota se izmika predstavnici moči človeškega uma. In vendar naš um, naša volja ne opravljata svoje dolžnosti, če ne poskušata dojeti in se s sočutjem dotikati te nepredstavljljive groze.

Med žrtvami Hude jame je bila približno desetina mladih žensk, morda tudi dekleta s taborišča na Teharjah. Ob misli na te ženske se grozovitost zločina stopnjuje. Stopnjuje pa se tudi potreba, da vsaj z nagibom svoje volje in sočutja počastimo veličino njihovega trpljenja. Pokojni Justin Stanovnik, ki je sam preživel Teharje, bi rekel, da ob takšnem spominjanju postajamo boljši ljudje. Zaradi njih torej in zaradi nas samih se moramo žrtev iz Hude jame spominjati.

V rovu sv. Barbare so našli med trupli tudi slovenski molitvenik. V temi je mogla umirajoča žrtev le z dotikom obujati spomin na svete stavke v njem. Ta molitvenik se pridružuje križcem in rožnim vencem, najdenim ob Macesnovi gorici, ki so visoko, sublimno oznanilo o tem, kakšna je bila kultura, ki je naše pobite vodila v življenju, ki je posvetila njihove smrtne ure, kultura, ki jih je vodila v večnost.

Kolikor nam je znano, so vse žrtve pokopane na Dobravi pri Mariboru. V premislekih o pokopu žrtev iz Kočevskega roga večkrat poudarimo, da bo tudi žrtve Hude jame treba pridružiti tem iz Macesnove gorice in drugih morišč v skupni kostnici, ki naj bo najprej izraz sprave z mrtvimi, od tod pa tudi znamenje pomiritve med živimi. Upamo, da pri žrtvah iz Kočevskega roga ne bodo minila leta, kakor pri teh iz Hude jame, preden bodo dosegle svoj grob na Žalah v Ljubljani. Prizadevanje za to je veliko delo za mir med Slovenci.

NOVA SLOVENSKA ZAVEZA

Odkritje morišča v Hudi jami, zazidanega s stometrsko pregrado, je zaradi množice neiztrohnjenih trupel pretreslo Slovence. Sočustvovanje ob ženskih kitah, ob obnemoglem, ki si je skušal s prsti izkupati rov v svobodo, ter neiztrohnjenih pomorjenih telesih se je spričo medijskega molka in ignoriranja politike spet prevesilo v vsakdanjost političnega pragmatizma in

ohranjanja »pridobitev revolucije«. Žrtve so osem let nepietno v gajbicah čakale na pokop. Agonija pobitih se je 26. 10. 2017 končala z žalno slovesnostjo »začasnega« pokopa na Dobravi pri Mariboru.

Kot žrtve Hude jame in drugih nad 700 morišč po Sloveniji so tudi rojake v Macesnovi gorici na Kočevskem in Rome revolucionarni oblastniki umorili na skrivaj in brez sodb, jih »obsodili« na neobstoj in tako grobo poteptali tisočletno civilizacijsko normo, da si vsak človek zasluži grob in spomin. 3450 rojakov iz Macesnove gorice zdaj v prostorih Komunale v Kočevju čaka na mrliški list, krste, dostojen individualni pokop in vrnitev v narodov spomin. To jim dolguje demokratična Slovenija, da opraviči svojo ustavno in demokratično zavezo, ki je temelj za mir in spravo med nami in upanje za dostojno življenje prihodnjih rodov. Pokop mora biti na Žalah v Ljubljani, glavnem mestu demokratične Republike Slovenije.

Izročilo človeštva, da se pokoplje mrtve, ki velja tudi za Slovenijo, je Mitja Ferenc in sopodpisnike spodbudila, da nagovorijo parlament EZ in vodilne politike EZ, da pomagajo vladajočim v Sloveniji, da nemudoma opravijo to civilizacijsko dolžnost, rehabilitirajo žrtve in ponovno vrnejo 17. maj kot dan žrtev komunizma.

Pred štirimi leti je naše društvo skupaj z NSZ in Komisijo Pravičnost in mir pri SSK posredovalo ustrezno peticijo tudi organizaciji Združenih narodov za človekove pravice v Ženevi. V društvu Združeni ob Lipi sprave bomo v Državni zbor spet vložili Izjavo o spravi in popravi krivic z zahtevo, da slovenska oblast enakopravno kot žrtve fašizma in nacizma rehabilitira tudi žrtve komunistične revolucije. Uvedba političnega in pravnega stanja, kjer so vsem zagotovljene temeljne človekove pravice, je namreč pogoj za očiščenje individualnih in kolektivnih travm polpreteklosti in podlaga za dialog in sožitje med nami ter vsestranski razvoj in napredek Slovenije in vseh njenih prebivalcev.

JANEZ JUHANT, PREDSEDNIK DRUŠTVA ZDRUŽENI OB LIPU SPRAVE

Pred osemdesetimi leti so se nad slovenski narod zgrnili okupacija, razkosanje, raznarodovanje, upor, revolucija, protirevolucija, državljanska vojna in bratomor. Polstoletna totalitarna oblast je spodkopala civilizacijsko vrednotno jedro in narodove krščanske temelje. Ob osamosvojitvi nismo premagali nihilistične družbene blokade. Živimo v zanikanju lastne zgodovine.

Nepredelani travmatski dogodki obremenijo več generacij. Strokovnjaki govorijo o transgeneracijski travmi, ko posameznik čuti posledice travmatskega dogodka, ki ga sam ni doživel, doživeli pa so ga njegovi starši, stari starši ali še bolj oddaljene generacije. Takšni potomci imajo slabšo funkcionalno prilagoditev kot ljudje, ki travme niso imeli. Nagnjenost

k sovražnosti in gospodovanju se prenaša iz roda v rod. Kadar travme ne zdravimo, kadar se ne prepustimo žalovanju, nam ostanejo posledice in trpljenje.

Okrog 70 odstotkov ljudi, ki so doživeli različne travmatske dogodke, poroča tudi o tako imenovani posttravmatski rasti, o pozitivnih posledicah težkih življenjskih preizkušnji. Ob trpljenju zorimo, postajamo močnejši in odpornejši, trdneje povezani z bližnjimi in stvarstvom.

Občutja človeške bližine in solidarnosti s predniki in njihovi svojci, ki so bili udarjeni s krivicami in trpljenjem, sprožajo notranje procese, ki porajajo uvid in etično ustvarjalnost. Etična ustvarjalnost je povezana z dobroto, ljubeznijo in resnico. Osebna posvojitve žrtve in negovanje spomina nanjo ima tako realne posledice v svetu.

Kot smo ponosni na naše športnike, ki so dragocen del narodove identitete, tako smo lahko ponosni tudi na mučence, ki so z neomajno zvestobo vrednotam darovali svoja življenja. Priklanjamo se Poljaku Maksimilijanu Kolbeju, komaj kdo pa ve za podobno plemenitost Slovenca Izidorja Završnika. Smo narod mučencev in odkritje tega privilegija nas čaka kot skriti zaklad.

Pred petnajstimi leti smo pretreseni obstali pred grozo Barbarinega rova. Kdo ve, ali smo dojeli, da so tiste kosti za nas skriti zaklad, naša zakopana življenjska sila. Ki se nam razodene le, ko zajokamo nad zlom, ki jih je nagrmdilo, in nad vsem nepredstavljljivim trpljenjem.

Prizadetosti, ki jih v našem narodu pušča revolucionarni teror in bratomor, bo mogoče preseči le s sočutjem, resnicoljubjem in katarzo.

CIVILNA POBUDA VSEPOSVOJITEV